

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะ เป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการวิจัย ในครั้งนี้ โดยจะ เสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 7 คน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 57 คน และศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 57 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 121 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือด้วยตนเอง โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ลักษณะของเครื่องมือมี 3 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบศึกษาเอกสาร ซึ่ง เครื่องมือดังกล่าวยกเว้น แบบศึกษาเอกสาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่
หัวหน้างาน พัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12

ตอนที่ 3 เป็นการถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่
หัวหน้างานพัฒนา งานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12

สำหรับแบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่
เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้แก่ แผนปฏิบัติการ
ประจำปีงบประมาณ 2535 และรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ประจำปีงบประมาณ 2535
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 7 คน ผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
ทั้งหมด ได้ข้อมูลครบ 100%

ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 114 ฉบับ สำหรับสอบถามหัวหน้าหน่วยศึกษา
นิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 57 ฉบับ และศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนา งานวิชาการ จำนวน 57 ฉบับ ได้รับ
ข้อมูลกลับคืนมารวมทั้งสิ้น 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.49

ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวมข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
และกิ่งอำเภอด้วยตนเอง ได้ศึกษาเอกสารครบทุกสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ
ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 57 อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่า
ร้อยละ พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

แบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำมาแจกแจงความถี่
และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสอบถาม

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นเพศชายทั้งหมด อายุ 50 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 - 45 ปี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ตำแหน่ง 5 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากจะปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบแล้วส่วนใหญ่มายังทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ดำรงตำแหน่งอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขนาดเล็กและ เล็กมาก และดำรงตำแหน่งในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีศึกษานิเทศก์ 4 คน

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง อายุระหว่าง 36 - 40 ปี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 5 - 9 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากจะปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบแล้ว ส่วนใหญ่มายังทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดำรงตำแหน่งอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขนาดเล็กและ เล็กมาก และดำรงตำแหน่งในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีศึกษานิเทศก์ 4 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการปฏิบัติใน
เรื่องการ เสนอแนะแนวทางการวางแผน เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยใช้การนิเทศ ติดตาม
กำกับ การดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับวิธีการ เสนอแนะแหล่งวิชาการใน
ท้องถิ่นด้านการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาแก่ สปอ./สปก. ได้ปฏิบัติโดยการจัดทำ
เอกสาร เผยแพร่ ส่วนวิธีการประสานงานกับ สปอ./สปก. เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์
ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติ โดยการใช้หนังสือราชการชี้แจงในที่ประชุมหัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอ และชี้แจงในที่ประชุมศึกษานิเทศก์

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติการนิเทศ
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา โดยการจัดทำเครื่องมือสำรวจสภาพปัจจุบัน
ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน การจัดทำแผนงานหรือโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร
ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยการกำหนดโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติงาน
สำหรับการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนได้
ปฏิบัติโดยการอบรม สัมมนา ส่วนการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ
การเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยการส่งบุคลากร เข้าร่วมเป็นวิทยากรในการ
ประชุม อบรม สัมมนา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางาน
วิชาการ มีการปฏิบัติในการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์เอกสาร คู่มือ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับ
รูปแบบการจัดการศึกษา แนวการจัดประสบการณ์ โดยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษา การประสานงานรวบรวมข้อมูลการประเมินการจัดประสบการณ์และ เผยแพร่ได้
ปฏิบัติโดยการ เป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงาน รวบรวมข้อมูลการประเมินการจัดประสบการณ์
และ เผยแพร่ ในการร่วมประชุมวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติ
โดยการศึกษานโยบายและแนวปฏิบัติของ สปช. และ สปจ. การ เสนอแนะแหล่งศึกษา ค้นคว้า
ทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษานั้น ได้ร่วมดำ เนินการ เพื่อให้มีโรงเรียน

ตัวอย่างใน สปอ./สปก. ในการให้คำปรึกษาหารือแนะนำ เรื่องการ เรียนการสอนระดับก่อน ประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยการให้คำแนะนำด้วยตนเอง สำหรับการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา ได้จัดให้มีการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ เข้ารับการอบรม ส่วนการประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษานั้น ได้ปฏิบัติโดยการจัดส่งวัสดุ หลักสูตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ถึง โรงเรียน

2. งานพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการปฏิบัติในการ ให้ความร่วมมือ สปอ./สปก. เพื่อพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยการจัดให้มีการช่วยเหลือ และสนับสนุนในด้านวิทยากรให้ความรู้ สนับสนุนด้านงบประมาณและนิเทศ ติดตามผลการใช้แนวการจัดประสบการณ์สำหรับการติดตามผล การใช้แนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาแก่ สปอ./สปก. ได้ปฏิบัติโดย การจัดประชุม อบรม สัมมนา ส่วนการให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ สปอ./สปก. ในเรื่องเกี่ยวกับการ ใช้แนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตร ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยให้คำปรึกษา เสนอแนะ เอกสาร คู่มือแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตร ระดับก่อนประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติในการ ร่วมมือ สนับสนุน และส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตร ระดับก่อน ประถมศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยการช่วยแนะนำ เนื้อหาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตร ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับ ก่อนประถมศึกษานั้น ได้จัดให้มีการประกวดกิจกรรมดีเด่น สำหรับการกำหนดแผนงานและโครงการ สักอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากร ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยการกำหนดโครงการไว้ในแผน ปฏิบัติการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ส่วนการติดตามผลการใช้แนวการ จัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษานั้น ได้ปฏิบัติ โดยการประสานงานในเรื่อง การจัดส่ง วัสดุ หลักสูตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ถึง โรงเรียน

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางาน วิชาการ มีการปฏิบัติในการดำเนินการจัดประชุม อบรม สัมมนา แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ในเรื่อง แนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา โดยการประสานงาน เรื่องการจัด ส่งวัสดุหลักสูตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ถึง โรงเรียน วิธีการสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับ แนวการจัดประสบการณ์ ระดับก่อนประถมศึกษา ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องนั้น ได้ปฏิบัติโดยการนิเทศติดตามผลแนวการใช้ประสบการณ์ ระดับก่อนประถมศึกษา ในการเผยแพร่ เอกสารทางวิชาการ คู่มือ รูปแบบ หรือแนวการจัดประสบการณ์ ระดับก่อนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติ โดยการส่ง เอกสารคู่มือ ครูที่ผลิตขึ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการนิเทศติดตามผล การใช้ แนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาได้ปฏิบัติโดยการพบปะสนทนา ส่วนการ ร่วมมือกับ สปจ. กลุ่มโรงเรียนในการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถม ศึกษานั้น ได้ปฏิบัติโดยการวางแผนการนิเทศการศึกษา ร่วมกับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

๓. งานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการปฏิบัติใน การร่วมวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา กับ สปอ./สปก. โดยกำหนดให้ สปจ. และ สปอ./สปก. ศึกษาโยบายของ สปช. ในการให้ความร่วมมือ กับ สปอ./สปก. เพื่อศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ปฏิบัติโดยการศึกษาสภาพและปัญหาของ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุน แก่ สปอ./สปก. จัดประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้ปฏิบัติโดยการจัดส่ง วิทยากร เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา และสนับสนุนในด้านงบประมาณ ส่วนการส่งเสริมและ สนับสนุนแก่ สปอ./สปก. เพื่อรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่พบ ได้ปฏิบัติโดยการจัดทำแบบการเก็บและรวบรวมข้อมูลให้แก่ สปอ./ สปก. และจัดทำข้อมูลวิเคราะห์ เปรียบเทียบความก้าวหน้า เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เผยแพร่ ให้ สปอ./สปก. ทราบ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติในเรื่องการ เผยแพร่ความรู้ แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการ เรียนการสอนในระดับประถมศึกษา โดยการ จัดประชุมอบรม สัมมนา การนิเทศ ติดตามผล การใช้หลักสูตรประถมศึกษา ได้ปฏิบัติการนิเทศ ติดตามผล สำหรับการร่วมวางแผน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกับ สปจ. กลุ่มโรงเรียน และ โรงเรียน ได้ปฏิบัติโดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ส่วนการรวบรวมข้อมูล การประเมินผลการ เรียนการสอนนั้น ได้ปฏิบัติโดยการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ เปรียบเทียบความก้าวหน้าเกี่ยวกับการ เรียนการสอน เผยแพร่ให้โรงเรียนทราบ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนา งานวิชาการ ได้มีการปฏิบัติในเรื่องการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการ เรียนการสอนในระดับประถมศึกษาโดยการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนาการเรียน การสอน ในการรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการ เรียนการสอนได้ปฏิบัติโดยการส่งเสริมให้ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบความก้าวหน้า เพื่อ เป็นแนวทางในการ พัฒนาการ เรียนการสอน การร่วมวางแผนการ พัฒนาการ เรียนการสอน ระดับประถมศึกษา กับสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ได้ปฏิบัติโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การเสนอแนะแหล่งศึกษาค้นคว้า ทางวิชาการด้านการ เรียนการสอน ระดับประถมศึกษา แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง ได้ปฏิบัติโดยการประชาสัมพันธ์ โดยแจ้งในที่ประชุม การให้คำปรึกษา สาธิต แนะนำ เรื่องการ เรียนการสอน ระดับประถมศึกษา แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง ได้ปฏิบัติโดยการจัดประชุม อบรม สัมมนาในการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนา บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอน ระดับประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยการ เป็นวิทยากรในการ ประชุม อบรม สัมมนา การ เป็นวิทยากรในเรื่อง เกี่ยวกับการ เรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดยการ เปิดโอกาสให้ผู้ เข้ารับการอบรมให้ข้อมูลย้อนกลับและแสดงความคิดเห็นอย่าง เสรี สำหรับการศึกษาค้นคว้า ใน เรื่อง เกี่ยวกับการ เรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ได้ปฏิบัติโดย การศึกษา ค้นคว้า จากเอกสารงานวิจัย คู่มือ ตำรา ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการส่งเสริม และสนับสนุน ให้โรงเรียนจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนนั้น ได้ปฏิบัติโดยการจัดให้ มีการประกวดโรงเรียนที่จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนการสอนดีเด่น

4. งานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีการปฏิบัติในเรื่อง การให้ความร่วมมือแก่ สปอ./สปก. ผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน โดยการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ สปอ./สปก. ดำเนินการ คิดตามผลการใช้หลักสูตร ได้ปฏิบัติโดยการจัดประชุมร่วมกันระหว่าง สปจ. และ สปอ./สปก. การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ สปอ./สปก. ใน เรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้ปฏิบัติโดยการผลิต จัดทำ เอกสาร คู่มือ ที่เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ สปอ./สปก. นำผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ปฏิบัติโดยสนับสนุนให้ สปอ./สปก. ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามหน่วยงานอื่นได้จัดขึ้น ส่วนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ สปอ./สปก. ผลิตสื่อการเรียน การสอนนั้น ได้ปฏิบัติโดยร่วมกับศูนย์วิชาการจังหวัด เพื่ออบรม สาธิต การผลิตสื่อ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีการปฏิบัติในเรื่องการผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร โดยการวางแผนจัดทำโครงการผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร การได้รับความช่วยเหลือแนะนำในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่นจากศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้รับในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สำหรับการผลิตสื่อต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูในโรงเรียนได้ปฏิบัติโดยการสำรวจสภาพความต้องการใช้สื่อ ส่วนการปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ได้ปฏิบัติในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ มีการปฏิบัติในเรื่อง การจัดประชุม อบรม สัมมนา โดย เป็นวิทยากรในการจัดประชุม อบรม สัมมนา ในการให้คำปรึกษา สาธิต แนะนำ เรื่องการใช้หลักสูตรแก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติโดยการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตร ปฏิบัติโดยการให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล สำหรับการร่วมมือกับ สปจ. กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร และ สื่อการเรียนการสอน ปฏิบัติโดยร่วม เป็นคณะทำงาน เพื่อวางแผน ดำเนินการผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร ส่วนการร่วมมือกับ สปจ. กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนนั้น ปฏิบัติโดยการศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน

๕. งานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิชาการ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีการปฏิบัติในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ สปอ./สปก. จัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร เช่น งานแนะแนวในโรงเรียน และโครงการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยการสนับสนุน จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา สนับสนุนด้านงบประมาณ และจัดให้มีการประกวดกิจกรรมดีเด่น

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติในการสนับสนุนให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร โดยการประกวดงาน/โครงการดีเด่น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ มีการปฏิบัติงานตามโครงการแนะแนวในโรงเรียน โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนและโครงการสหกรณ์ในโรงเรียน โดยการนิเทศ ติดตามผล การปฏิบัติงาน และจัดให้มีการประกวดโรงเรียนที่จัดกิจกรรมดีเด่น ส่วนการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน และโครงการสหกรณ์ในโรงเรียน ได้ปฏิบัติโดยการวางแผน การนิเทศให้คำปรึกษาร่วมกับครู และการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นระยะตามแผนที่กำหนด

๖. งานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีการปฏิบัติงาน ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ สปอ./สปก. ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยการสนับสนุน จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา และสนับสนุนด้านงบประมาณ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นอกจากมีการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาการนิเทศ และพัฒนากลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วได้ปฏิบัติในโครงการสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ มีการปฏิบัติในการร่วมมือจัดทำโครงการพัฒนาการนิเทศ และพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยการจัดทำโครงการพัฒนากลุ่มทักษะภาษาไทย นอกจากการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาการนิเทศ และพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ แล้ว ได้ปฏิบัติในงานส่งเสริมการเรียนการสอน และปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในเรื่องของการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ ระดับก่อนประถมศึกษา ของ สปอ./สปก. คือมีการประชุมวางแผนร่วมกันของ สปอ./สปก. กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนน้อย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในเรื่องของการวางแผนการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา คือ ขาดการวางแผนร่วมกัน สำหรับปัญหาในการจัดทำแผนงานหรือโครงการ เพื่อพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ ขาดข้อมูลในการวางแผนที่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนปัญหาในการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษานั้น ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ ขาดการติดตามผล หลังการประชุม อบรม สัมมนา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิเคราะห์ เอกสาร คู่มือ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก รูปแบบการจัดการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์คือ การนำผลการวิเคราะห์วิจัย ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนยังมีน้อย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการรวบรวมข้อมูลการประเมินการจัดประสบการณ์ คือ ระบบการจัดเก็บข้อมูลขาดประสิทธิภาพ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการร่วมประชุมวางแผน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษาคือ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการให้คำปรึกษา แนะนำ ในเรื่องการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา คือ ศึกษานิเทศก์ขาดเครื่องมือที่จะปฏิบัติการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนในระดับก่อนประถมศึกษา คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการ ประสานงาน กับ สปจ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อน ประถมศึกษา คือ ขาดการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน

2. งานพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการประสานงาน ระหว่าง สปจ. และ สปก. ในการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ ระดับ ก่อนประถมศึกษาคือ มีการวางแผนร่วมกันน้อย และปัญหาส่วนใหญ่ในการติดตามผลการใช้แนวการจัด ประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาของ สปอ./สปก. คือ การพัฒนาศึกษานิเทศก์ ด้านเทคนิค วิธีการนิเทศยังมีน้อย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการติดตามผล การใช้แนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา คือ ระยะเวลาที่ศึกษานิเทศก์พบกับครู เพื่อการนิเทศ แต่ละครั้งน้อยเกินไป และปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการประสานงาน กับ สปจ. กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน คือ ขาดการวางแผนร่วมกัน

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางาน วิชาการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น คือ ขาดผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการประสานงาน และร่วมจัดประชุม อบรม สัมมนา แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้เกี่ยวข้องกับแนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา คือ ขาดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการนิเทศ ติดตามผล การใช้แนวการจัดประสบการณ์ หรือ หลักสูตร ระดับก่อนประถมศึกษาคือ ศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอ และปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับแนวการจัด ประสบการณ์ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง คือ ขาดแหล่งวิชาการในท้องถิ่น

3. งานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการจัดประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในระดับประถมศึกษาของ สปอ./สปก. คือ ผู้เข้ารับการอบรมไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อการประชุม และปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการเรียนการสอนของ สปอ./สปก. คือ ความล่าช้าในการจัดเก็บข้อมูล

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอ และปัญหาส่วนใหญ่ในการรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา คือ ข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับความจริง

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ เอกสาร คู่มือ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา คือ ศึกษานิเทศก์ มีความรู้และประสบการณ์ในการวิเคราะห์วิจัยน้อย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการรวบรวมข้อมูลการประเมินผลและการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาคือ ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ การเรียนการสอน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการร่วมวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา กับ สปจ. กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน คือ การขาดข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูลในระดับต่าง ๆ ยังไม่ดีเท่าที่ควร และปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา คือการฝึกอบรม ยังขาดระบบที่ชัดเจน การดำเนินการจัดอบรมมักจะกระทำ เพื่อสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

4. งานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนของ สปอ./สปก. คือ ศึกษานิเทศก์ มีความรู้และทักษะในการผลิตน้อย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการติดตามผล การใช้หลักสูตร ระดับประถมศึกษาของ สปอ./สปก. คือ ศึกษานิเทศก์ มีทักษะ เทคนิคในการสร้างเครื่องมือติดตามผลน้อย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการนำผลการวิเคราะห์ วิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานของ

สปอ./สปก. คือ การนำผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังมีน้อย และ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ของ สปอ./สปก. คือ ศึกษานิเทศก์ มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรน้อย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการผลิต เอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการติดตามผลการใช้หลักสูตร ในระดับประถมศึกษา คือ ขาดทักษะในการสร้าง เครื่องมือ นิเทศติดตาม ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการผลิต เอกสารประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอ และปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการปฏิบัติงานพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คือ ขาดการส่งเสริมให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

๕. งานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิชาการ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรของ สปอ./สปก. คือ มีการนิเทศ ติดตามผล หลังการประชุมอบรม สัมมนา น้อย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการขาดความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการปฏิบัติงานโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน และโครงการสหกรณ์ในโรงเรียน คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

๖. งานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ ในการปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายของ สปอ./สปก. คือ งานที่ได้รับมอบหมายไม่ใช่งานวิชาการโดยตรง

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ภัยหาส่วนใหญ่
ที่พบในการปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายคือ งานที่ได้รับมอบหมายไม่ใช่งานวิชาการ
โดยตรง

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางาน
วิชาการ ภัยหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ งานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ใช่งานวิชาการโดยตรง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน
พัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12 ซึ่งมีประเด็นสำคัญ
ที่น่าสนใจ ควรที่จะนำมาอภิปรายผลและเสนอแนะ โดยได้แยกรายละเอียดทั้ง 6 งาน ดังนี้

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติ เป็น
ส่วนมาก คือ การจัดประชุม อบรม สัมมนาและร่วม เป็นวิทยากรในการจัดประชุม อบรม สัมมนา
ที่เป็น เช่นนี้ เพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดภารกิจของ
ศึกษานิเทศก์ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบหลัก 5 กลุ่มงานด้วยกัน คือ 1. งานนิเทศ 2. งานศึกษา
ค้นคว้าทางวิชาการ 3. งานวิเคราะห์วิจัย 4. งานพัฒนาการนิเทศ 5. งานบริการการ
ศึกษาและงานอื่น ๆ สำหรับในกลุ่มงานที่ 1 คือ งานนิเทศนั้น ได้ระบุภารกิจของศึกษานิเทศก์
เกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมไว้ สำหรับในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นั้น ได้กำหนด
ให้ศึกษานิเทศก์ มีความรับผิดชอบในการจัดประชุม อบรม สัมมนาให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษานั้น
ผลการวิจัยพบว่า งบประมาณมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ จันทรกุล
(2524) และ วิเชียร นพพลกรัง (2533) ที่พบปัญหานี้เช่นกัน วิธีทางแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยเห็นว่า
หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ที่ต้องการ
จัดประชุม อบรม สัมมนา โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหา และความต้องการ เป็นราย ๆ มีใช้
จัดสรรให้ได้รับงบประมาณเท่ากันทุกขนาดโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพปัญหาและความต้องการ
ของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน

2. งานพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติ เป็นส่วนมาก คือ นิเทศ ติดตามผล แนวการใช้ประสบการณ์ที่เป็น เช่นนี้ เพราะ สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่า การนิเทศศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีความจำเป็น ต่อการทำให้ครู เป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการ เปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา ทำให้ เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้ จากการวิเคราะห์ วิจัย หรือการอภิปราย มักมีประโยชน์และให้ข้อคิดแก่ครู ในการจัดเตรียม กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสามารถและความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้ เป็นอย่างดี ซึ่ง ลิปพนนท์ เกตุทัต และคณะ (2526) กล่าวว่า ครูควรได้รับการพัฒนาไปพร้อม กับการพัฒนา เด็ก ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กรองจากพ่อแม่ จึงจำเป็นต้องได้รับการเพิ่มพูนความรู้และ วิทยาการใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการ เลี้ยงดู เด็ก

ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตร ระดับก่อน ประถมศึกษานั้น ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ มีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ที่ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหา ของการนิเทศการศึกษา อันได้แก่ จำนวนศึกษานิเทศก์ มีไม่เพียงพอ ในทัศนะของผู้วิจัยมีความ เห็น ว่า ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะมีการแก้ไข และ เปลี่ยนแปลงมาใช้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 แต่จำนวน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแต่ละแห่ง คงยังใช้หลักเกณฑ์กำหนดอัตรากำลังของ ศึกษานิเทศก์ เช่น เดิมไม่เปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่า จำนวนศึกษานิเทศก์ ไม่สอดคล้องกับกลุ่ม ประสบการณ์ จำนวนโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ที่รับผิดชอบ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ จึงควรที่จะจัดองค์กรให้สอดคล้องและสนองต่อภารกิจ หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ที่จะปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

3. งานพัฒนาการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ได้ปฏิบัติ เป็นส่วนมาก คือ การ เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด ของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2532) กล่าวว่า การ เป็น วิทยากร ประชุม อบรม สัมมนา ศึกษานิเทศก์ ชุกกรม ได้ปฏิบัติ บทบาทและหน้าที่นี้ค่อนข้างมาก เพราะกรมกองต่าง ๆ จะจัดโครงการและ มอบหมายให้ปฏิบัติ นอกจากนั้น นิพนธ์ ไทพานิช (2535) ได้กล่าวว่า การ เป็นวิทยากรนั้น นับได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่ง ของศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ ของแต่ละกรมการศึกษา ได้กำหนดภารกิจของการ เป็นวิทยากรไว้ เช่น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ภายได้ทบทวน สองว่าด้วย หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ได้กำหนดให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ทำหน้าที่เผยแพร่งานวิชาการ เผยแพร่การวิจัย สำหรับงานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ในข้อ 2 ได้กำหนดให้ เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา ทางวิชาการตามความต้องการของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน

ส่วนปัญหาในการพัฒนาการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษานั้น ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมขาดระบบที่ชัดเจน การดำเนินการอบรม ทำ เพื่อสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับ นิพนธ์ ไทพานิช (2535) กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมครูประจำการในประเทศไทย ไม่ใช่เป็น เรื่องใหม่ แต่การ เสาะแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ แนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา การฝึกอบรม เป็น เรื่องที่สำคัญและจำ เป็นอย่างยิ่ง มีประเด็นสำคัญมากมายที่ควรนำมาวิเคราะห์ เพื่อความสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบของการจัดการศึกษาในประเทศไทย การ ส่งเสริมการฝึกอบรมครูประจำการยังขาดระบบที่ชัดเจน การจัดดำเนินการมักจะเป็นการกระทำ เพื่อสนองนโยบาย หรือทำตามคำสั่งของหน่วย เหนือ มากกว่าจัดกระทำโดย เนื้อแท้จริงที่เป็นการ พัฒนาวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้วิจัยนั้น มีความเห็นว่า ควรที่จะมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น เพื่อควบคุม ดูแล การฝึกอบรมครูในแต่ละระดับ โดยมีภารกิจหลักอยู่ที่การจัดการ การควบคุม และการตัดสินใจ เพื่อมุ่งพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. งานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติ เป็นส่วนมาก คือ นิเทศ ติดตามผล การใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2533) กล่าวไว้ว่า ศึกษานิเทศก์ มีความสำคัญในด้านที่จะช่วยผลักดัน ให้หลักสูตรที่นำไปใช้ในโรงเรียนสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร วิธีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนา หลักสูตรของศึกษานิเทศก์ ได้แก่ การนิเทศ ติดตามผล นอกจากนั้นแล้ว จากผลการวิจัยของ วราภรณ์ บางเลี้ยง (2534) ได้พบว่าการปฏิบัติงานที่รองรับกันมาเป็นลำดับ คือ สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ และโรงเรียน ในเรื่องของการจัดอบรมและการ เข้ารับการอบรมการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร

จากข้อค้นพบดังกล่าว ทำให้ทราบว่า การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร นั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงาน คือ ศึกษานิเทศก์ในทุกระดับ โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับโรงเรียน ที่ถือว่าเป็นภารกิจหลักที่จะต้อง ปฏิบัติอย่างจริงจัง

ส่วนปัญหาของการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา นั้น ผลการวิจัยพบว่า ขาดทักษะ ในการสร้าง เครื่องมือ นิเทศ ติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทร์เพ็ญ วัลณะ (2534) ที่พบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรได้รับการพัฒนาทักษะในการสร้าง ออกแบบ และผลิตสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องมือ นิเทศการสอน ตามกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งเป็น เครื่องมือที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ โดยตรง ซึ่งในเรื่องนี้ในทรรศนะของ ผู้วิจัย เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เทคนิค ในการสร้าง เครื่องมือ นิเทศ ติดตามผลที่ได้มาตรฐาน โดยร่วมกันสร้าง เครื่องมือ นิเทศ ติดตามผล ในระดับจังหวัดหรือ เขตการศึกษา เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ และข้อจำกัด ในด้าน เวลา

5. งานโครงการที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า งานโครงการที่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติมาก คือ โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน และโครงการสหกรณ์ในโรงเรียน ซึ่งวิธีที่ได้ปฏิบัติมากกว่าวิธีอื่น ๆ คือ นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังได้ระบุปัญหาว่า ผู้บริหารและครูไม่เห็นความสำคัญ และไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ฉะนั้นในการที่จะช่วยเหลือครูในปัญหาดังกล่าว ในทัศนะของผู้วิจัย มีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรหาทางช่วยเหลือในการสร้างความมั่นใจ หรือขวัญในการทำงาน ซึ่ง พันัส หันนาสินทร์ (2529) กล่าวว่า การสร้างความมั่นใจหรือขวัญในการทำงาน ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ทั้ง เป็นรายบุคคลและเป็นคณะ เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการมีน้ำใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานให้ลุล่วงไปตามเจตนารมณ์ที่มีอยู่ร่วมกันนี้ ผู้ร่วมงานจึงจะมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

6. งานวิชาการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ผลการวิจัยพบว่า งานที่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ปฏิบัติในปริมาณมาก คือ การจัดทำโครงการพัฒนากลุ่มทักษะภาษาไทย งานส่งเสริมการเรียนการสอน และปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังได้ระบุปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ใช่งานวิชาการโดยตรง ชาตวิสดู ครูภัทท์ และงบบประมาณในการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทร์เพ็ญ วัลณะ (2534) พบว่า งานที่ได้รับมอบหมายไม่ใช่งานวิชาการ โดยตรงและขาดงบประมาณในการปฏิบัติงาน ฉะนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า การมอบหมายงานให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัตินั้น ควรเป็นงานวิชาการ เพื่อให้ตรงกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ และควรจัดสรรงบประมาณในการปฏิบัติงานให้อย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ให้มีความก้าวหน้า ซึ่งจะช่วยให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดสรรอัตราค่าจ้างของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพิ่มมากขึ้นตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยให้สอดคล้องกับกลุ่มประสบการณ์ จำนวนโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนที่รับผิดชอบ
3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และระบบการนิเทศ ติดตามผล ของศึกษานิเทศก์ ทุกระดับให้เด่นชัดและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบ
4. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น ตามความต้องการจำเป็น และความสำคัญของปัญหา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับการศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษาอื่น หรือทั้งประเทศ
2. ควรมีการวิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ